Waarom verzekeraars inkomsten uit zwart werk wel moeten vergoeden.

De Hoge Raad heeft beslist dat verzekeraar Achmea een installateur die tijdens zijn werk van een ladder is gevallen, schadeloos moet stellen voor gederfde inkomsten uit zwart werk.

Zoals het FD maandag berichtte, heeft die uitspraak de aandacht van de Belastingdienst getrokken.

In de letselschadezaak die Achmea tot de hoogste rechterlijke instantie heeft uitgevochten, draait het om een zelfstandige die internetproducten, beveiligingscamera's en schotelantennes verkoopt en zo nu en dan ook zelf installeert. Op 9 januari 2015 valt hij tijdens het aanleggen van internetkabels in een basisschool van een ladder die door de school beschikbaar is gesteld. Hij loopt enkelletsel op en stelt de school aansprakelijk voor gederfde inkomsten. De school is daarvoor verzekerd bij Achmea.

Bij het vaststellen van de misgelopen inkomsten geeft de ondernemer zowel inkomen op waarvoor hij belastingaangifte heeft gedaan als inkomen waarvoor dit achterwege is gebleven. In de periode 2012-2014 betaalde hij belasting en premies over gemiddeld €10.161 per jaar. De inkomsten uit verkopen en installatiewerk waarvoor hij geen aangifte deed, bedroegen volgens eigen opgave gemiddeld €51.500 per jaar.

Daarop vraagt Achmea de rechter het zwart verdiende geld buiten beschouwing te mogen laten bij het bepalen van de schade. Zwart werken is immers in strijd met de wet en bovendien strafbaar. De wettelijke aansprakelijkheid zou niet bedoeld zijn ter bescherming van het verlies van inkomen uit zwart werk en de verzekeraar zou in zijn eigen ogen een ongeldig besluit nemen als hij deze inkomsten wel zou vergoeden.

Mocht de verzekeraar toch rekening moeten houden met de inkomsten uit zwart werk, dan wil die de schade door het verlies aan verdienvermogen beperken tot de inkomsten die de ondernemer zonder de val van de ladder zou hebben genoten als hij wél belasting en premies zou hebben afgedragen. Achmea acht de kans namelijk klein dat de zelfstandige naast zijn werk in de winkel ook zo veel uren voor zijn klanten zou werken als die daar wit voor zouden moeten betalen.

Beide verzoeken van Achmea om de schadevergoeding te mogen beperken zijn achtereenvolgens afgewezen door de rechtbank Rotterdam, het gerechtshof Den Haag en de Hoge Raad. De rechters stellen dat gederfde inkomsten uit illegale activiteiten, zoals drugshandel of handel in kinderporno, niet voor vergoeding in aanmerking komen. Maar als de werkzaamheden legaal zijn, is een vergoeding wel op haar plaats, ook al zijn de inkomsten daaruit niet opgegeven bij de fiscus, aldus de uitspraken.

De argumentatie luidt dat het slachtoffer door toedoen van de school is getroffen in zijn wettelijk beschermde belang dat hij met arbeid inkomen kan verwerven. Dat hij onrechtmatig handelt jegens de fiscus, staat daar los van. Of, zoals het gerechtshof het formuleert: 'Handhaving van de belastingwetgeving is evenwel voorbehouden aan de Belastingdienst en het openbaar ministerie.' Bij het bepalen van de schade dient volgens de Hoge Raad wel te worden uitgegaan van het inkomen dat het slachtoffer netto had kunnen verdienen, dus na afdracht van belasting en premies, als hij niet van de ladder was gevallen.

Achmea zegt in een reactie de rechtszaak te hebben gevoerd om een uitspraak te krijgen op de principiële vraag of er sprake was van een rechtmatig belang van de benadeelde. Oftewel, had de ondernemer daadwerkelijk recht op wat hij claimde? Een extra reden om door te procederen tot aan de Hoge Raad waren de in de ogen van de verzekeraar onevenredig hoge inkomsten uit zwart werk. De gewenste duidelijkheid is er wat Achmea betreft niet gekomen, omdat de Hoge Raad in zijn arrest vooral ingaat op hoe het verlies aan verdiencapaciteit dient te worden berekend.

De rechtszaak staat volledig los van wat de Belastingdienst met de uitkomst doet, aldus Achmea. Zoals het FD maandag berichtte, onderzoekt de dienst naar aanleiding van het arrest uit april of er informatie valt op te vragen bij verzekeraars om inkomsten uit zwart werk op te sporen, te belasten en te beboeten.

Een informatieverzoek van de Belastingdienst zou de verzekeraars echter wel goed uitkomen, meent letselschadeadvocaat Coen de Koning. 'Die zetten hun verlies bij de Hoge Raad dan alsnog om in winst, want welk letselschadeslachtoffer durft nog verlies aan zwarte inkomsten te claimen als de fiscus achter je aan kan komen.' De Koning wijst erop dat de informatie-uitvraag juridische en ethische vragen oproept. 'Of verzekeraars deze informatie mogen delen met de fiscus, is dus nog maar zeer de vraag.'